

KU LEUVEN

Complex Project Extra Containerbehandelingscapaciteit Havengebied Antwerpen

Lessen uit de S-MKBA

Actorenoverleg Antwerpen, 31 jan. 2018

Prof. Dr. Klaas De Brucker (KU Leuven)
 Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen
 Onderzoekseenheid ECON-CEDON

CP Extra Containerbehandelingscapaciteit Havengebied Antwerpen is een complex project

- Meerdere alternatieven : $P_1, \dots, P_8 + P_0$
  - Maximalistische alternatieven : P_1, P_2
  - Minimalistische alternatieven : P_7, P_8
- Maatschappelijke invalshoek:
  - Alle effecten werden opgenomen, ongeacht op wie ze betrekking hebben
- Heterogene effecten en meerdere deelstudies
  - S-MKBA omvat alle in geld uitgedrukte en in geld uitdrukbaar effecten
  - Andere effecten worden geanalyseerd in andere studies (S-MER, ...)
- Geïntegreerde afweging resultaten deelstudies zal nodig zijn
  - Gestructureerd overzicht kan hier worden gebruikt, maar is ongewogen
  - Een meer systematische afwegingstechniek (met beleidsinput) zou deze afweging kunnen faciliteren, bijv. eclectische multicriteria-analyse (EMCA)

KU LEUVEN

Effecten opgenomen in S-MKBA

- Kosten
  - Investeringskosten
  - Onderhoudskosten
- Baten
  - Additionele havenontvangsten
  - Additionele concessie-inkomsten
  - Transportbaten
  - Werkgelegenheidsbaten
  - Externe effecten achterlandvervoer

KU LEUVEN

Voorafname algemene conclusie S-MKBA

- Alle projecten ($P_1, \dots, P_8$) halen momenteel positieve scores
- 'Minimalistische' projecten (P_7 en P_8) scoren minder goed
  - Reden: voorzien niet in voldoende capaciteit (niet-gerealiseerde trafiek)
- 'Maximalistische' projecten (P_1 en P_2) scoren ook niet zo goed
  - Reden: hoge investeringskost
- Gulden-middenwegprojecten (P_4 en P_5) scoren het best (vnl. in termen van OR)
  - Reden: investeringskost is minder hoog en er ontstaat toch veel extra capaciteit (weinig niet-gerealiseerde trafiek)
  - In termen van NCW is het verschil met P_1 en P_2 weliswaar kleiner dan in termen van OR

KU LEUVEN

Kritische bemerkingen S-MKBA: Definitie nulalternatief

- Precieze definitie nulalternatief kan resultaat beïnvloeden
  - Projectalternatief: situatie in toekomst die waarschijnlijk zal ontstaan als het project heden wel wordt uitgevoerd
  - Nulalternatief: situatie in toekomst die normaliter zal ontstaan indien het project heden niet wordt uitgevoerd
  - Nulalternatief is niet de huidige situatie, ook niet de toekomstige situatie die zal ontstaan als heden niets wordt gedaan
  - ***Nulalternatief is de situatie die in de toekomst zal ontstaan als heden minimale of normale ingrepen worden uitgevoerd (die men sowieso had gedaan, ook bij niet-uitvoering van het project)***
- Toegepast op CP ECA: Welke aanpassingen aan bestaande infrastructuur zijn vandaag theoretisch mogelijk?
  - Optimalisatie bestaande infrastructuur?, Hogere ruimteproductiviteit?, Andere?
- Dit is geen pleidooi om deze theoretische aanpassingen a priori te doen, maar wel om er desgevallend rekening mee te houden bij de inschatting van de baten van de projectalternatieven

KU LEUVEN

Kritische bemerkingen S-MKBA: Uitwijkingsredenering rederijen

- Deze S-MKBA gaat uit van de redenering dat als Antwerpen niet in extra capaciteit voorziet, rederijen zullen uitwijken naar concurrerende havens, die wel nog reservecapaciteit hebben
  - Is die reservecapaciteit er elders wel? Voor hoelang?
- Die reservecapaciteit aldaar innemen heeft wel economische kost: andere havens verliezen die reservecapaciteit, komen sneller aan hun maximum en moeten op termijn sneller investeren in nieuwe capaciteit
- Als andere havens voor hun (uitbreidings)projecten dezelfde redenering zouden volgen, ontstaat een risico op strategisch opbod en kunnen baten worden overschat en kosten onderschat
- Het risico dat rederijen uitwijken, is wel reëel en daar moet men in de praktijk wel rekening mee houden, in alle betreffende projectalternatieven

KU LEUVEN

Kritische bemerkingen S-MKBA: Verplaatsingsredenering Externe kost weg

- Door het aanbieden van extra capaciteit in Antwerpen vermijdt men dat transportstromen omwegen moeten maken over andere havens. Bijgevolg ontstaat een externe milieubaat, nl. minder vervuiling in wegverkeer (in internationale standpunt)
- Als andere havens dezelfde redenering volgen bij hun (uitbreidings)projecten, ontstaat ook bij hen een soortgelijke externe milieubaat
- Bijgevolg zou men – op macrovlak – tot conclusie komen dat extra trafiek aantrekken altijd een externe milieubaat oplevert !
  - Misschien deze 'baat' niet als baat inschrijven?

KU LEUVEN

Kritische bemerkingen S-MKBA: Extra havenontvangsten, Quid extra kosten?

- Havenrechten op extra trafiek worden als baat opgenomen
  - Dit is conform de standaardmethodiek, maar enkel als ook aan kostenzijde de additionele kosten om dit vervoersvolume te accommoderen, worden meegenomen, alsook de derving van haveninkomsten in concurrerende havens
  - Welke additionele kosten zijn er ?
- Ook inname van grond heeft een economische kost:
  - Landbouwproductie gaat verloren
  - Open ruimte gaat verloren (zit niet in S-MKBA, waar dan wel?)
  - Woongelegenheden gaan eventueel verloren?
  - Zijn deze kosten in de investeringskost opgenomen ?

KU LEUVEN

Kritische onzekerheden > Sensitiviteitsanalyse

- Er zijn trafiekprognoses en aannames over het gedrag van rederijen die transportstromen zouden verplaatsen naar elders
  - Sensitiviteitsanalyse kan inzicht geven hoe gevoelig resultaat is voor:
    - > Wijzigingen in trafiekprognoses
    - > Scenario waarbij rederijen hun trafiek maar gedeeltelijk verplaatsen naar elders (in P_0)
- Er wordt een discontovoet van 4% gehanteerd
  - Dit is conform de standaardmethodiek, maar sensitiviteit voor ook lagere discontovoeten zou getest kunnen worden, bijv. 2,5%
- Er werd een werkgelegenheidsbaat ingeschreven (bij constructie en onderhoud), weliswaar beperkt tot 8 jaar
  - Is dit in de huidige arbeidsmarktcontext nog verantwoord ?
  - Zou men niet beter uitgaan van een standaardscenario zonder WG-baat en het scenario met WG-baat opnemen als alternatief scenario, in de sensitiviteitsanalyse ? Of louter kwalitatieve rapportering WG-effecten?